

“Bakos’ haiku taught me how to make something great out of three times nothing — zen poetry.”

— GABOR TEREBESS

“A poet of peculiar observations — the iron-wrinkles of old miners, cherry petals in beer mugs, a ladybug in a boot — Bakos captures his haiku moments, then charms the reader with them.”

— JUDIT VIHAR

“Bakos haikuja engem arra tanított, hogy a háromszoros semmiből miképp lehet alkotni valami nagyot — zen költészetet.”

— TEREBESS GÁBOR

„A szerző a különös megfigyelések költője — látja a bányászok arcán a vasráncokat, a söröskorsóban a virágszirmokat, a csizmában egy katicabogarat — és mindig megragadja a haiku pillanatot, hogy azután elvarázsolja vele olvasóit.”

— VIHAR JUDIT

ISBN 978-1-936848-45-4

Haiku / Poetry \$12

Ferenc Bakos

desert wind

Red Moon Press

FERENC BAKOS

desert wind

Ferenc Bakos

desert wind

copyright © 2015 Ferenc Bakos
ISBN 978-1-936848-xx-x

Red Moon Press
PO Box 2461
Winchester VA
22604-1661 USA
www.redmoonpress.com

first printing

To the owner of a teary Noh mask

Ajánlom a „könnyes Nó maszk” tulajdonosának

desert wind

Desert Tree #1

April now, the month of birds. The dusty dull trees of the Camp are teased into green by the sight of the renewed number of migrating birds. Swallows in transit to their summer territories are taking a brief rest. You tell a pair of them to get on now to Kiliti, your home, where they will find a ready-made nest just above the loggia. They must have listened because the whole flock has vanished the next day. At sundown you are sitting by the empty swimming-pool and a small bee-eater-type of bird sails towards you as if wanting to show off its bright livery of yellow breast, metallic blue wings with azure-green tips and tail; the only thing missing is the airline emblem. Like a united tribe, the Sudanese cooks shout and point at some long beaked birds circling over the Camp. The wind changes overnight, bringing freezing air from the north. Bad news for the birds; some small corpses lie under the trees in the morning. On the way to lunch you see a courting bird with its languorous mate's beak seized in its, struggling higher and higher among the branches. As you

approach the bird lets go and its mate drops weightlessly, like a handful of rags, to the ground. It dawns on you then that this is one of the morning's corpses. How long had its mate been dragging it towards the top of the tree? For what purpose? In hope of resurrection? A final mark of avian respect? Does friend mourn friend, does cock mourn hen or vice versa? When they paired did they pair for life? Your empathy with the tragic moment ends only in question marks. After lunch you see the small corpse lying under a different tree. You lack the bravery, or inclination, to intrude by picking it up and finding it a resting place. You realize with shame that it has become merely an excuse for stringing together a haiku. (As you write, a new flock of swallows flies in and you know that you will be going home with them when they leave.)

above a dead bird
the rattling locust tree
delivers a sermon

(The prose is translated from Hungarian by Kati Beetles.)

Sivatagi fa I

Április, madárhónap. A Camp egykedvű, poros fáin mintha zöldben játszanának az újabb és újabb madársereg láttán. Hazaköltöző fecskék, átmeneti pihenőn — szólsz az egyik fecskepárnak, hogy otthon Kilitiig meg se álljanak, ahol is a lodzsa felett szinte kulcsrakész fészekre lelnek. Úgy tűnik, megfogadják tanácsod, mert az egész csapat továbbáll, egyik napról a másikra. Hirtelen északira fordul a szél, és dermesztő hideget hoz éjszakára. Rossz hír ez a madaraknak: reggelente madártetemek hevernek a fák alatt a homokban. A jelenet, melyet ebédre menet elkapsz a tekintetteddel, elsőre egy szenvedélyes madárudvarlás képzetét kelti: csőr a csőrben, s az egyik szereplő, ellenállást nem tűrő hévvel, ragadja magával a szinte elalélt társát, egyre feljebb a sűrű ágak közt. Jöttödre az alélt társ elejtődik, s rongyszerű tetemként, súlytalanul huppan a földre. E pillanatban látod át az egészet: a feltehetően éjszaka kimúlt madárra rátalált a társ. Most dél

van: ki tudja, mióta küzd, hogy az ágak közé felvigye? És mi végre? Bízik tán felélesztésében? Vagy valamiféle végső madártisztesség az, ami csak a magasban, az ágak közt adható? Barát ravataloz barátot? Tojó a hímjét, vagy fordítva? Ha monogám, mindenképp: élete odaveszett párját. A megértés és részvét pillanata tele tragikus kérdőjellel. Ebéd után látod: a közelben, már egy másik fa alatt hever a tetem. Nincs bátorságod, vagy illetéktelennek érzed magad, hogy kézbe véve elhelyezd valami nyugságot adó helyre. Ahhoz végképp nincs erőd, hogy a rálátás döbbenetét magadban tartsd — haikut szemezgatsz belőle. (Miközben a haiku íródik, újabb fecskecsapat érkezik. Ezekkel már együtt költözöl haza.)

madártetem felett
zörgő akác mond
templomi beszédet

Seasons

Évszakok

first skate —
the tranquility
of a calligraph

első korcsolya —
a jég tükrén
pompás kalligráfia

in snow fall too
a cabbage, a flower:
cabbageflower

a hóhullásban
káposzta is, virág is:
káposztavirág

early spring:
on my bare nape the lake's
icy breath

korai tavasz:
tarkómon a tó
jeges lehellete

lost
among cherry blossoms —
white butterfly

bele-beleveszve
a cseresznyelombba —
fehér pillangó

chestnut petals
on the windscreen — stowaway
ladybird

gesztenyeszirom
a szélvédőn — potyautas
katicabogár

catching breeze
among motionless trees
rich cherry waves

mozdulatlan fák közt
szellőt fogva hullámszik
a dús cseresznye

on the highway
a “sleeping policeman”
of acacia petals

országúton
“fekvőrendőr”
akácvirágsziromból

hidden clearing
butterflies chase about
in a sweet threesome

rejtett tisztás
pillangók kergetőznek
édeshármasban

evening swimming
setting rising
solar disc

estéli úszás
felkelő, lebukó
napkorong

what a rich land
even the rainbow seems
more corpulent

gazdag egy vidék!
még a szivárvány is
kövérebb

sail boat
moored by a shining
gossamer thread

vitórláscsónak
kikötve egy fénylő szál
ökörnyállal

in the lake's mirror
two swimmers —
light-years between them

ősz tó tükrén
két úszó —
egymástól fényévyire

twilight
for the bat family
exercise time

alkonyat
a denevér-családnak
röptető óra

rising moon shadow —
heart-throb, hark!
of the scarecrow

kelő hold árnya —
madárijesztő heves
szívdobbanása

old cherry tree:
knotty branches embrace
a full-bosomed moon

vén cseresznyefa:
göcsörtös ágak ölelnek
teltkeblű holdat

wind-chime
my untuned guitar
sounds a duet

szélcsengő
hangolatlan gitárom
duettbe fog

autumn dusk —
in my boot's depths
a lone ladybug

őszi homály —
csizmám rejtekében
magányos katicabogár

first frost:
on my widowed father's stairs
a numb wasp

az első fagy:
özvegy apám lépcsőjén
egy dermedt darázs

snowfall starts —
in the dove-cote slit
a shivering fluff

hóesés indul
a galambdúc résében
tollpihe remeg

Christmas skating
till the sky lights up
with the first star

karácsonyi korcsolya
mígcsak ki nem gyúl
az első csillag

in pine-forest
after Christmas — counting
annual rings

fenyőfa-erdő
karácsony másnapján, jaj,
kilenc évgyűrű!

wild goose honks —
on the lake's dark face
cutting eights

vadlúd-kiáltás —
a tó setét jegén
korcsolya-nyolcasom

from the Old Year
through the New Year's Day, too:
snow-shoveling!

óévben végig
újév első napján is:
hólapátolás!

Abroad

Ufon

desert wind —
if I wish to see a man
I look at my boots

sivatagi szél —
ha embert vágyom látni
csizmámra nézek

letters came —
today I watch the sunset
through the shutters

levelek jöttek —
ma redőnyön át nézem
a naplementét

ancient tombs
in the desert —
scarabs everywhere

ókori sírok —
szerteszét, mindenhol
szkarabeuszok

under my caravan
a cricket sends Morse signals
to the desert

tücsök morzézik
konténerszobám alól
a sivatagból

prayers from next door —
I pause while
typing haiku

szomszéd imája közben
habozok
haikut gépelni

oyster-field:
Michelangelo's *David*
selecting shells

osztrigatelep:
Michelangelo Dávidja
kagylót válogat

prehistoric ruin —
a lizard sunbathing
on the sacrificial altar

prehisztorikus rom:
kis gyík delel
áldozati oltáron

vaporetto . . .
behind a teary *Noh* mask
her smiling eyes

vaporetto . . .
könnyes *Nó* maszk mögül
nevető szempár

between stronghold walls
a green foliage islet:
execution yard

várfalak közé
zöld lombsziget csal:
kivégzőudvar

Jewish cemetery:
talkative stones
soundless birds

zsidótemető:
beszédes kövek
néma madarak

between the Tower
and the Tower Bridge
lawn tennis court

a Tower
és a Tower-híd között
füves teniszpálya

peep-show:
a black lady on duty
estimates us

peep-show:
a néger kasszírő
minket nézeget

cliff-top by the sea
one can nearly touch
a happy lark

tengeri fennsík
boldog pacsirta röpte
karnyújtásnyira

looking for graves —
the crows' indignation
with a Japanese accent

sírokat keresve —
varjak méltatlankodnak
japán akcentussal

a Japanese lady
dancing Spanish flamenco —
Hungarian haiku

japán lány táncol
spanyol flamenco-t —
magyar haiku

Roppongi graveyard
you can walk around
during a disco song

Roppongi temető
egy diszkó-szám alatt
körbesétálhatsz

having seen the Great
having seen the Greatest One—
I remain 1 meter 80

látva a Nagyot
látva a Legnagyobbat—
maradok 1 méter 80

Fuji

Hakone hot spa:
two naked poets
facing the Fuji

for my whisky
I take the liberty to snap off
your icicle, Fujisan!

Dear Ma'am Fuji,
sorry for climbing your
bottom half, only

farewell party
till fades into dark
the Fuji's silhouette

Fudzsi

Hakone hóvíz:
két meztelen költő,
szemben a Fudzsi

whiskymhez
bátorkodom letörni
jégcsapod, Fudzsi-szan!

Fudzsi Asszonyom,
megmászni Önt, sajna,
csak félig volt alkalmam

búcsúest
míg sötétbe nem vész
a Fudzsi sziluettje

Tango

For days—even in the company of our noisy vacuum cleaner or while cracking nuts—an old honeyed melody keeps haunting me from the past. I simply cannot get it out of my head and have to sing it aloud:

*Desire trembles on the rhythm of the song
Oh carnival, oh carnival!*

What is the story behind this uninvited guest? I must find out drifting back in time and seeing myself nearly fifty years ago . . . I was a boy in the awkward age then and at the carnival ball I managed to get the “slow dance” with my schoolmistress. In fact we hated each other with a passion at the time: once I dropped my eraser at her feet so that I could check the colour of her undies. She turned purple with anger and hissed: “You monkey-cheek!” Now, at the ball, I was holding her tight and probably crooned into one of her shapely little, fragrant ears:

*So are hatched many odd romances
In Mexico in the middle of the night . . .*

She blushed. “You dance tango very maturely, monkey-cheek!” Smiling she kept me away for a second then embraced back warmly and even more tightly.

*. . . But by the rising light of dawn
The hope glides away — and the love . . .*

Many years later I happened to participate in an impromptu dance lesson:

a hundred men
back away from a hundred women
in tango steps

(The prose is translated from Hungarian by Kati Beetles.)

Tangó

A múltból már napok óta üldöz — még porszívózás vagy diótörés közben is — egy mézes melódia. Egyszerűen képtelen vagyok kiverni a fejből, ezért inkább fennhangon énekelem:

*Vágy remeg a zene ritmusán
Ó karnevál, ó karnevál!*

Mit akar ez a hívatlan vendég? Hogy is volt akkoriban? Vissza kell mennem vagy ötven évet az időben, hogy magamban kinyomozzam . . . Már jócskán felső tagozatos voltam, érzékeny időszakban, és a karneváli bálban úgy intéztem, hogy „lassút táncolhassak” egy tanárnővel, akivel egyébként kölcsönösen utáltuk egymást: egyszer, még negyedikben, leejtettem a radírt a lábainál, hogy megnézhessem, milyen színű a bugyija. Ő akkor elvörösödött mérgében, és odavágta felém: „Majompofa!” Most, a bálban, férfiasan magamhoz szorítottam, és formás, illatos kis fülébe dúdoltam reszelős kamaszhangon:

*Így szövődik sok tarka regény
Mexikóban az éj közepén . . .*

Inkább éreztem, mint láttam, hogy elpirul.
„Nagyon nagyosan tangózol . . . majompofa!”
Mire ezt kimondta, már eltartott magától, hogy
megmutassa mosolyát, majd felhevült testével
visszasimult hozzám.

*. . . s mire feljön a hajnali fény,
tova suhan a remény — meg a szerelem . . .*

Sok-sok évvel később úgy adódott, hogy
belecsöppentem egy váratlan táncórába:

száz férfi hátrál
száz nő elől
tangólépésben

Couples

nudist beach:

Adam and Eve exchange
email addresses

grazing lands of
Izanagi, Izanami* —
apocalypse horses

Penelope
sweeps no snow:
Odysseus's footprints

Lorenzo & Maria,
I wish I were at your creek
innamorato†

* creator God and Goddess of Japan

† *fallen in love* — Italian

Párosok

nudista strand
Ádám és Éva cserél
e-mail címeket

Izanagi, Izanami* —
dús legelőin
apokalipszis lovak

Pénélopé
nem söpör havat: a lábnyom
Odüsszeuszé

Lorenzo és Mária,
öblötöknél bár volnék
újra szerelmes

* a Japánt teremtő isteni pár

Moments

Pillanatok

New Year's Day
broken porcelain
instant glue

újév reggele
törött porcelán
pillanatragasztó

new millennium
in my drawer
a mummified kiwi

új millenium
fiókom mélyében
kivi-múmia

these tiny grains of kiwi
somehow recall now
my deceased mother

kis kivi-magok,
miért, hogy felidézitek
halott anyámat?

my mother's anniversary
the graveyard sexton
planting melons

anyánk évfordulója
a temetőcsősz s neje
dinnyét palántál

comet-viewing . . .
the next time
in three thousand years

üstökös-néző . . .
legközelebb majd
háromezer év múltán

opened equally
at the bottom of two cups
green tea-leaves

két csésze alján
egyformára szétázott
tealevelek

by moonlight
perky mud stains on a girl's
cyclamen tights

a holdvilágnál
hetyke kis sárfolt egy lány
ciklámen harisnyáján

there and back
the same lilacs in bloom —
tooth extraction

foghúzásra
menet-jövet
orgonavirágzás

farewell letter
silence
from four loudspeakers

búcsúlevél
a csend
négy hangszóróból

the blooming branch
inside the chamber corner
an orphaned crutch

kint virágzó ág
bent a szoba sarkában
egy elárvult mankó

thirsty for love
fallen cherry petals
in our beer-mugs

hulló szirmok
szerelemtől ittasan
söröskorsónkban

above the ruined harem
six-foot-thick earth
wild narcissus field

néhai hárem,
kétméteres föld
vadránciszmező

if seven rainbows
led to Japan, I would leap on
my magic steed

hét szivárvány
Japánba ha vinne, biz' én
táltosomra kapnék

a cloud
with a “silver lining”
funeral procession

egy felhő
ama “ezüst csíkkal” —
temetési menet

expiatory mass
two altar-boys
two yawns

engesztelő mise
két kispap
két ásítás

in the cake's icing
would that be
mum's fingerprint . . .

zserbó mázán
bárha ott lenne anyám
ujjlenyomata . . .

spring train trip:
on my pensioner ticket
a girl's phone number

tavaszi vonat:
egy lány telefonszáma
nyugdíjas jegyemen

uncombed kid
her doll's golden hair
in braided pigtails

kócos kislány
babájának aranyhaja
copfokba fonva

old miners:
the wrinkles on their faces
like folded iron

vén bányászok:
arcukon a ránc mintha csak
vasból volna

a funeral feast
white castor sugar
on my black trousers

halotti tor:
fekete nadrágomon
fehér porcukor

autumn fly
easy to catch
easy to let go

őszi légy
könnyű elkapni
könnyű elengedni

organ concert:
turning the pages of the score
an ecstatic mate

orgonakoncert:
a kottát lapozó társ
átszellemült arca

the misty road
along the crematory
to the brandy distillery

ködös úton
a halottégető mentén
a pálinkafőzdéig

All Souls' Day
in the widower's yard
second-bloom violets

mindenszentek
özvegyember kertjében
újra-nyílt ibolyák

skating-rink:
a gleaming diamond drops
from a kid's nose

korcsolyapálya:
fénylő gyémánt csöppen
egy srác orrából

blizzard —
the waitress's farewell
origami crane

hóvihar —
a pincérnő búcsúja
origami daru

snowy funeral
microphone test:
“one two three” . . .

havas ravatal
mikrofonpróba:
“egy kettő három” . . .

ginko walk
the unworn shoes of my father
dead a year

haiku séta
egy éve halott apám
új cipőjében

Desert Tree #2

A year after the disappearance of humanity from the Earth, everything would look like this deserted compressor station, except that the generator would not be humming, neither would the gas plumes be ablaze. In front of an open-air switch box you are waiting for the arranged time to start turning switches on and off while your colleague takes measurements at one of the wells. The chicken-wired door to the transformer on your left is open, half inviting, the chocolate brown cables so alluring. “Just because the days pass without miracles you do not put your hands on eleven thousand volts, fancy even the thought of that!” — says a small voice within. A lonely pine tree on the right looks more attractive. It is a hardy desert species, the long broom-like needles are bowing and whispering in the wind in a way that makes you aware of a need to urinate, going against the strict safety code. You surrender to the tree’s shadow and the protection of its cover. Once you finished, you notice the tree’s still calling,

its loneliness unrelieved. You hear the words of a long dead cousin, a farmer, “You’ve wasted the goodness in the urine, you fool, the carbonic acid. Why didn’t you do it right by the trunk?” Obviously that was what the tree wanted from you; even at forty-four, — shame on you — you still haven’t learnt to understand the language of trees . . . Secretly you drive back in the lazing-away half an hour before lunch, with the twenty liter can, to make amends. The fine soft drinking water pours over the searching-spreading roots and you feel your bent head brushed as the mystery of gratitude is breathed out: “Let’s forget the past . . . shhh. It was your first time, you were a bit clumsy, my darling beloved!” There’s no denial; in broad daylight, with seven broken down turbines as witnesses, the miracle came true: the tree took you for her lover!

a lonesome pine tree
calls a come-from-afar wanderer
with a feminine sigh

(The prose is translated from Hungarian by Kati Beetles.)

Sivatagi fa II

Ha az ember eltűnne a földről, rá pár évre ilyen lenne egy magára hagyott kompresszorállomás; csak még a generátor sem zúgna, csak még a gázfáklyák sem égnének. Egy lepusztult szabadtéri kapcsolószekrény előtt várod, hogy a kijelölt időben majd kapcsolgass ki-be, hogy kollégád, valamelyik kútnál, mérhessen. Balra felfedezel egy transzformátort: a rozsdás drótháló-ajtó szinte hívogatóan nyitva — az árambevezetések vonzó csokoládébarnák. „Azért, mert csoda nélkül múlnak napjai, az ember nem megy fejjel a tizenegyezer Voltnak, még gondolatban sem” — így magadban. Ott jobbra az a magányos fenyő vonz inkább: afféle sivatagtűrő lucfenyő, seprősen hosszú tűlevelekkel; ágait susogva lóbálja a szélben, hogy neked máris szabályellenes vizelésre támadjon kedved. Győz a fa: odahív, hogy árnyékában, egyúttal takarásában megadd magad. Látod utána: ettől a fa még nem lett kevésbé magányos. „Hát persze, elfecsérelted

vizeleted táperezjét — régholt unokabátyád gazdász-szava jön elő: a karbamidsavat —; a tövére kellett volna!” Nyilván, a fa is ezzel a célzattal hívott oda. Itt állsz a negyvennégy évvel — kimondani is szégyen! —, és még a fák nyelvén sem értesz . . . A dél előtti tingli-tangli félórában titokban visszahajtatsz a nagyobbik, húszliteres víztartállyal, jóvátenni ballépésed. A lágyított, finom ivóvizet a törzsből szerteágazó gyökerek felé öntöd; fejeddel behajolsz lombkoronája alá; selymek simogatnak. A titokzatos lény hálás suttogásba fog: — Felejtsük el a múltat . . . hess! Az elébb kissé gyámoltalan voltál kedves kedvesem . . .! — Nincs mese, fényes nappal, a hét csotrogány gázturbina szemeláttára, megtörtént a csoda: a szeretőjévé fogadott a fa!

magányos fenyő:
messziről jött vándort hí
női sóhajjal

FERENC BAKOS sometimes (only when alone, only in English) will call himself a “Hungarian haijin”, not merely for the sake of alliteration. In the latter half of his life — in a few (haiku-) moments he will be seventy — he has tried his hand at writing haiku both in Hungarian and English. (His first poem in English was selected by the eminent late Kazuo Sato.) The author, an electrical engineer by profession, has visited four deserts. He lives with his loving wife Margo near Lake Balaton (alias, the Hungarian Sea).

BAKOS FERENC időnként hajlamos magát „Hungarian haijin”-nek titulálni, és nem csak az alliteráció kedvéért: életének második felében — pár (haiku-)pillanat múlva immár hetven évesen — kitartó makacssággal tesz kísérletet — magyarul és angolul — a haiku írására. (Első angolul írt darabját a néhai professzor Szató Kazuo jelentette meg Japánban.) A szerző, képzettségére nézvést villamosmérnök, munka-útjai során négy sivatagban járt. A Balaton partján (alias Magyar Tenger) él szerelmes feleségével, Margóval.